

SG.04A Memorji

Ikkoreġi s-silta billi tikteb il-kelma t-tajba **bl-aħmar** fuq il-kelma żbaljata.
Imbagħad skennja s-silta u ibgħatha malajr lit-Tutor tal-grupp tiegħek.

Kultant inhossni qisni x-xbieha ta' mera mfarka... persuna waħda b'diversi angoli li kollha jipprezentaw l-istess wiċċ imma fir-rejaltà l-ebda waħda m'hi bħall-oħra. Fil-fatt sikwit insib ruhi niġġieled miegħi nnifsi għax min-naħa nkun naħsibha mod u min-naħa l-oħra nkun nixtieq xi haġa oħra. Karattru li kultant jegħjik saħansitra biex tifhem lilek innifsek, imma li fl-istess waqt jimlilek haġtek b'sens ta' meravilja, għax int stess qatt ma tkun ċerta sa fejn kapaċi tasal u x'kapaċi tagħmel. Dawn il-ħsiebijiet paralleli jmissu anki ż-żminijiet tal-Milied meta ġieli nsibni nifraħ qisni tifla żgħira u f'mument oħra jaqbduni nervi kbar. Tferraħni s-sempliċità, it-tradizzjoni ta' dan iż-żmien u l-awtentiċità tan-nies li l-Milied tassew jagħnihom b'ferħ speċjali, tant li jmisshulek qalbek. Tifliġni l-falsità ta' min jifraħ bik biss f'dawn il-ġranet u l-ferħ sfurzat. Għalkemm anki dis-sena kelli nieħu doża mit-tnejn, qed nirrealizza li did-darba qed ngħix dawn il-ġranet b'sentimenti oħra. U dawn l-artikli huma l-kawża. Aktar mill-artikli, in-nies li ltqajt magħhom li, bil-perspettivi differenti tagħhom, b'xi mod kollha għallmuni xi haġa ġdida li permezz tagħha wassluni biex nifhem aħjar lili nnifsi.

Sibt l-okkażżjoni niltaqa' mal-kittieb magħruf Ġorġ Peresso u nintervistah dwar il-memorji tiegħu marbutin mal-Milied fiż-żmien il-gwerra. Xejn xejn kienet skuża biex niltaqa' miegħu u nsir nafu. Hu aċċetta minnufih. Kelli għatx kbir biex nisma' x'kellu jirrakkontali. U b'dak il-lehen meqjus u mirqum tiegħu ma ridtx hafna biex mohhi jara stampa ċara tal-ħajja ta' dak iż-żmien...

“Jien twelidt fid-9 ta' Settembru 1930, f'dawk il-ġranet meta giet proklamata l-gwerra. Dak inhar missieri, li kien jaħdem ma' tal-irmonk, kien qiegħed jitfa' blokki kbar fil-bajja tal-Mellieħa bi preparazzjoni għall-attakki mill-baħar fuq pajjiżna. Naturalment l-ewwel snin

ma niftakarhomx, imma niftakar lill-familjari tiegħi jirrakkuntaw... Sakemm il-gwerra kienet għadha n-naħa ta' fuq, bejn l-Ingliżi u l-Franċiżi, f'Malta ma konniex affetwati imma l-preparamenti għaliha xorta bdew, fosthom bit-thaffir ta' bosta xelters. Meta mbagħad Mussolini ssieheb ma' Hitler, Malta daħlet b'ruħha u ġisimha fil-gwerra tant li, b'mod immedjat, ġejna attakkati mill-ajruplani Taljani. Ahna konna ngħixu l-Birgu u għall-bidu missieri ma xtaqx jitlaq minn hemm halli ma jitbiegħedx wisq mill-post tax-xogħol. Imma meta l-Birgu beda jiġi attakkat b'qilla kbira kuljum u l-ħin kollu, ma baqegħtilniex għażla oħra hlief li ndabbru rasna. Morna noqogħdu man-nanna f'Birkirkara fejn hi kienet refuġjata għand xi ħbieb tagħha.

“Birkirkara ma tantx kienet ibbumbardjata w allura l-aktar li niftakar xi bomba tfaqqgħa l-hawn u l-hemm. Imma darba waħda waqgħet bomba hdejn il-Knisja ta' Santu Rokku, qrib ta' fejn konna noqgħodu ahna u dakinhar mietu hafna nies. Meta l-gwerra bdiet tiqliel ġieli nqatlu mat-tletin ruħ kuljum: kien hemm min baqa' jippersisti li jgħix go daru minkejja l-attakki kontinwi, oħrajn ma kienux laħqu daħlu fix-xelters, filwaqt li bosta oħra mietu waqt li kienu qed jikkumbattu fuq il-kanuni. Kien hemm uħud li saħansitra mietu waqt li kienu għall-kenn tax-xelters – każ partikolari minnhom seħħ f'Hal Luqa meta ntlaqtu ż-żewġ bokok ta' xelter, infaqqgħu xi kanen u n-nies mietu magħrqa fih. Illum hemm triq imsemmija għal dan l-avveniment. L-1942 kienet l-aktar sena kerha għal Malta, b'mod partikolari April meta waqa' t-Teatru Rjal, nizlet il-bomba fuq il-Knisja tal-Mosta u gara l-każ li semmejtlek f'Hal Luqa. Kien il-konvoj ta' Santa Marija li wasal f'Awissu ta' dik is-sena li salva lil Malta. Illum, li għaddew 50 sena minn dawn il-ġrajjet, inhargu fil-beraħ id-dokumenti tal-gwerra mill-uffiċju tal-Ingilterra li fihom ġie żvelat illi Malta kienet waslet biex iċċedi għax ma kelliex biex tkompli tissielet.”

(Adattata minn <http://fionavella.com/features/2009/12/milied-fix-xelter-u-memorji-tal-gwerra>)